

KONCERT

2

0

TOTALITĚ

2

4

17. listopadu 2024, 19:00

Sál Martinů, HAMU, Malostranské náměstí 13, Praha 1

Program koncertu

Petr Eben
Briefe an Milena, Pět klavírních kusů
na dopisy Franze Kafky (výběr)
I. Lento – Inquieto
II. Con massima precisione di ritmo
V. Con scoppio di passione	✘	Terezie Fialová – klavír
Luboš Fišer
Crux: skladba pro sólové housle,
tympány a zvony	✘	Leoš Čepický – housle
Ivo Hermanovský – tympány, zvony
Klement Slavický
Trio pro hoboj, klarinet a fagot
I. Largo
II. Vivo
III. Molto tranquillo
IV. Presto	✘	Vilém Veverka – hoboj
Kateřina Škardová – klarinet
Jan Hudeček – fagot
Hans Krása
Tanec pro smyčcové trio	✘	Leoš Čepický – housle
Bohumil Bondarenko – viola
Petr Hamerský – violoncello
Bohuslav Martinů
Les Rondes, H 200
I. Poco allegro
II. Poco andantino
III. Allegro
IV. Tempo di valse
V. Andantino
VI. Allegro vivo	✘	Ivo Kahánek – klavír
Jan Fišer – housle
Niklas Liepe – housle
Vladislav Borovka – hoboj
Martin Petrák – fagot
Irvin Venyš – klarinet
Filip Slavík – trubka

Koncert proti totalitě se každoročně připojuje k připomínce výročí studentských a občanských povstání v listopadu 1939, resp. 1989 proti nacistickým či komunistickým represím. Jak ukazují nejen historické, ale i současné události, proti všem typům totalitního myšlení a jeho uplatňování v praxi je nutné vést neustálý boj především v oblasti duchovní a intelektuální. Právě umění v tomto procesu díky své svobodné povaze vždy hrálo neodmyslitelnou roli.

Program letošního Koncertu proti totalitě, který zahajuje druhou dekádu tradice oslav 17. listopadu na půdě HAMU, se ve své dramaturgii ohlíží za uplynulými deseti ročníky a vybírá z nich významné skladby, které by v retrospektivě neměly zapadnout.

Petr Eben (1929–2007) byl renesanční osobností několika profesí: zejména skladatelem, varhaníkem a muzikologem. Již během druhé světové války byl vězněn v koncentračním táboře Buchenwald. Převážnou část jeho tvorby představuje duchovně orientovaná tvorba, konkrétněji pak tvorba písňová, sborová, klavírní a varhanní. Výběr z cyklu **Pět klavírních kusů na dopisy Franze Kafky, Briefe an Milena** (1990) reaguje na korespondenci letošního jubilanta Franze Kafky jeho lásce, novinářce a překladatelce Mileně Jesenské z počátku 20. let 20. století. Hudbou na toto téma se Petr Eben zabýval už v roce 1968 v souvislosti s nahrávkou dramatisace dopisů pro Supraphon. Krátké fragmenty dopisů vyjadřují charakter příslušných klavírních vět, proto je vhodné je ocitovat:

I. Lento – Inquieto

„Wie nervös bin ich, mein Schiff muss irgendwie sein Steuer verloren haben in den letzten Tagen.“ / „Jsem tak nervózní, moje loď jako-by ztratila v posledních dnech své kormidlo.“

II. Con massima precisione di ritmo

„Es ist schwer, die Wahrheit zu sagen, denn es gibt zwar nur eine, aber sie ist lebendig und hat daher ein lebendig wechselndes Gesicht.“ / „Je těžké říct pravdu. Je sice jenom jedna, ale ta je živá, a má tedy živou, proměňující se tvář.“

V. Con scoppio di passione

„So habe ich niemanden, niemanden hier, als die Angst, gegenseitig ineinander verkrampt wälzen wir uns durch die Nächte.“ / „Tak tu nemám nikoho než strach. Vzájemně do sebe zaklesnutí, válíme se nocemi.“

Před čtvrtstoletím odešel jeden z výjimečných talentů české soudobé hudby, skladatel **Luboš Fišer** (1935–1999). Kromě dlouhé řady filmových a seriálových hudeb, které jeho tvorbu zpopularizovaly, vytvořil také významná autonomní koncertní díla. Mezi ně bezesporu patří Patnáct listů podle Dürerovy apokalypsy, které získaly v roce 1965 cenu UNESCO, nebo mezinárodně oceněná televizní opera Věčný Faust z 80. let. Skladbu **Crux pro housle, tympány a zvony** (1970) vystavěl jako postupně gradující jednovětou variační formu, v níž pracuje s číselnými a duchovními symboly. Fišer svěřil jediný hlas sólovým houslím, které postupně přecházejí od expresivity až po jakýsi úzkostný nářek. Tympán odměřuje čas v pravidelných úderech a závěr kompozice je určen zvonům. O názvu Crux (tedy Kříž) skladatel uvažoval ještě jako student HAMU koncem 50. let v souvislosti s označením své sonáty pro housle a klavír. Nakonec pro ni zvolil méně problematický titul Ruce, který na první pohled neevokuje tematiku ukřižování Ježíše Krista.

Na sklonku 20. století odešel také další z vynikajících českých skladatelů, **Klement Slavický** (1910–1999). Pocházel z moravského Tovačova, jeho otec byl žákem Leoše Janáčka a on sám studoval u K. B. Jiráka, J. Suka a V. Talicha. Jeho hudební tvorba se vyvíjela jak pod vlivem moravského folkloru, tak tvorby skladatelů, kteří z něj sami čerpali, jako byli právě L. Janáček nebo V. Novák. Slavického dílo není překvapivě příliš rozsáhlé, nicméně o to koncentrovanější a často adresované rodné zemi a kultuře. Slavický se utkává během svého života se dvěma totalitními režimy. V případě toho komunistického jeho nekompromisní postoj způsobil ukončení působení v Československém rozhlasu v roce 1951 a následné represe jeho tvorby. V roce 1985 mu byla udělena zlatá pamětní medaile OSN a zlatá pamětní medaile Univerzity Palackého v Olomouci. V roce 1989 odmítl z aktuálních politických důvodů převzít titul národního umělce. **Trio pro hoboj, klarinet a fagot** je dílem ještě šestadvacetiletého skladatele, který se už přesto vymezuje svým osobitým dramatickým stylem, ve kterém klidné úseky rychle gradují do expresivních pasáží a komorní sazba je prokládána sólovými plochami. Už v tomto díle nalezneme četné názvuky moravského folkloru. Skladba byla provedena s mimořádným úspěchem na Mezinárodním festivalu soudobé hudby v Kodani v roce 1947.

Hans Krása (1899–1944) byl popraven nacisty před osmdesáti lety. Patřil mezi představitele meziválečné kompoziční avantgardy. Studoval v Praze u Alexandra Zemlinského a jako mladý byl zprostředkován vystaven vlivům jak rakouské, tak francouzské moderní hudby. Za druhé světové války byl dva roky internován v koncentračním táboře v Terezíně, kde se setkal s Karlem Reinerem, Karlem Ančerlem,

Pavlem Haasem, Viktorem Ullmannem či Gideonem Kleinem. Zde byla také v neuvěřitelných 55 reprízách uvedena jeho dětská opera Brundibár. 16. října 1944 byl transportován do vyhlazovacího tábora v Osvětimi, kde byl o dva dny později usmrčen.

V terezínském ghettu skladatel zkomponoval **Tanec pro smyčcové trio** pro své přátele Karla Fröhlicha, Romualda Süssmanna a Friedricha Marka. Temperamentní, rytmicky výrazná až možná neurotická kompozice vychází z vlivů I. Stravinského a L. Janáčka. Překvapuje ovšem kontrastními lyrickými plochami.

Životní příběh **Bohuslava Martinů** (1890–1959) je dnes už obecně známý. Jako mladý absolvent skladby u Josefa Suka odešel studovat do centra evropské hudby, Paříže, kde se stal součástí skupiny českých umělců a postupně také velkého hudebního světa. Jeho rostoucí úspěch na mezinárodní scéně byl téměř přímo úměrný nemožnosti získat solidní profesorské místo na českých mistrovských školách z politických či jiných důvodů. Z postupného odkládání návratu domů se stala doživotní emigrace způsobená únosem jeho vlasti komunistickým režimem.

Název cyklu **Les Rondes** označuje primárně venkovské kolové tance, v tomto případě inspirované moravským či českým folklorem. Jeho prvky jsou ovšem zpracovány moderním stylem Stravinského Svěcení jara, Příběhu vojáka a Svatby. Věnování řediteli Janu Kuncovi mělo Martinů otevřít dveře na profesorské místo brněnské konzervatoře a také skutečně otevřelo, ale skladatel sám nakonec celý záměr přehodnotil.

Martin Flašar

24111701 Bohumil Bondarenko: student HAMU v Praze; absolutorium violy a klavíru na Konzervatoři České Budějovice; 3. cena na Klavírní Soutěži Gustava Mahlera; člen Sukova smyčcového kvarteta (1. cena v soutěži Talents for Europe 2022); člen Akademie Komorní Hudby

24111702 Vladislav Borovka: 3. cena a titul laureáta v Mezinárodní interpretační soutěži Pražské jaro; člen České filharmonie a PKF – Prague Philharmonia; spolupráce s Českým nonetem a Pražským dechovým oktetem; pedagog Pražské konzervatoře; sólově vystoupil s PKF – Prague Philharmonia, Pražským komorním orchestrem, Státní filharmonii Košice

24111703 Leoš Čepický: pedagog HAMU; člen Wihanova kvarteta; nahrávky pro Nimbus Alliance, Multisonic; v roce 2000 k 250. výročí úmrtí J. S. Bacha kompletní provedení jeho Sonát a Partit pro sólové housle; vyhledávaný sólový hráč

24111704 Terezie Fialová: doktorandka HAMU v Praze; vystudovala obory klavír a housle na Brněnské Konzervatoři; laureátka mezinárodních soutěží v Itálii, Holandsku a Rusku; členka Eben tria (Cena Spolku pro komorní hudbu České filharmonie, vítězství v soutěži v Lausanne); nahrála 6 CD

24111705 Jan Fišer: koncertní mistr České filharmonie a PKF – Prague Philharmonia; vyhledávaný sólista a komorní hráč na housle i na violu, příležitostně též dirigent; člen Dvořákova tria; laureát Kocianovy mezinárodní houslové soutěže; vystoupil s Pittsburgh Symphony Orchestra, hostoval jako koncertní mistr u BBC Symphony Orchestra

24111706 Petr Hamerský: student Pražské konzervatoře a HAMU; člen Orchestrální akademie České filharmonie; člen Kubitova kvarteta; laureát Mezinárodní violoncellové soutěže Antonia Janigra (Chorvatsko), soutěže Talents for Europe, Prague Cello Competition, Heranovy violoncellové soutěže; držitel ceny Nadace Bohuslava Martinů

24111707 Ivo Hermanovský: pedagog Konzervatoře Plzeň; člen operního orchestru Divadla Josefa Kajetána Tyla; spolupráce s Plzeňskou filharmonii, PKF, SOČR a tanečními nebo jazzovými uskupeními

24111708 Jan Hudeček: pedagog HAMU; laureát Soutěže Pražského jara a soutěží Concorso Internazionale per Giovani Musicisti „Città di Barletta“, Concertino Praga; pravidelně natáčí pro Český rozhlas; propagátor fagotové tvorby 20. a 21. století; sólofagotista orchestru Národního divadla a člen Belfiato quintetu; nahrál 2 CD

24111709 Ivo Kahánek: pedagog HAMU; vítěz Soutěže Pražského jara, Maria Canals Piano Competition (Barcelona), Vendome Prize (Viedeň); vystoupil s Českou filharmonií, Wiener Symphoniker, BBC Scottish Symphony Orchestra Glasgow, Orchestrem WDR, SOČR, FOK; ocenění Diapason d'Or, Classic Prague Award; natočil 13 CD

24111710 Niklas Liepe: pedagog Hochschule für Musik und Theater Hamburg; držitel ceny Opus Klassik, ceny NDR; vítěz Kociánovy houslové soutěže a Mezinárodní houslové soutěže Henryka Wieniawského; nahrál 3 CD; celosvětově vyhledávaný sólista

24111711 Martin Petrák: fagotista, dirigent; člen České filharmonie; pedagog Fakulty umění Ostravské univerzity; zájem o historicky poučenou interpretaci; zakla-

datel Haydn Ensemble; člen Trio DuBois, PhilHarmonia Octet

24111712 Filip Slavík: student HAMU; absolvent Pražské konzervatoře, obory trubka a akordeon; spolupráce s orchestry FOK, SOČR a s Orchestrem Státní opery; vlastní hudební tvorba; pedagog ZUŠ

24111713 Kateřina Škardová: členka Hudby Hradní stráže a Policie České republiky; vítězka soutěží Pardubické dechy a Zachodniopomorski festival klarinetowy (Polsko); s Colegiem armonioso vítězství v soutěži Svirél Úpol (Slovinsko); Cena Josefa Hlávky; vystoupila se Sinfonia Varsovia, Moravskou filharmonií Olomouc

24111714 Irvin Venyš: pedagog HAMU; vítěz soutěží Pražského jara, EBU New Talent; vyhledávaný sólista a komorní hráč v mnoha žánrech: „klasická“ hudba, folklór, jazz, crossover, soudobá hudba; nahrává pro Český Rozhlas, Českou Televizi, Mitteldeutsches Rundfunk, ORF, Arco Diva; ředitel Nadace Bohuslava Martinů

24111715 Vilém Veverka: vítěz soutěže Sony Music Foundation; mezinárodně respektovaný sólista a komorní hráč; člen Ensemble Berlin Prag, PhilHarmonia Octet, Vilém Veverka TRIOplus, Ultimate W Band; četné české i světové premiéry skladeb 20. a 21. stol.; pedagog Ostravské univerzity; nahrál 14 CD

10 x Koncert proti totalitě

17. 11. 2024 – 15. 12. 2024

Respirium HAMU,

Malostranské náměstí 13, Praha 1

Projektem **Koncert proti totalitě** se pražská HAMU od roku 2014 připojuje k celorepublikovým oslavám 17. listopadu a připomíná si tak nejen výročí sametové revoluce, ale i Mezinárodní den studentstva, který byl vyhlášen po tragických událostech 17. listopadu 1939. Koncert proti totalitě je současně i vyjádřením úcty všem, kteří čelili nebo jsou nuceni čelit některé z forem bezpráví.

Na pódiu své alma mater se díky koncertu setkávají talentovaní studenti HAMU s pedagogy i s úspěšnými absolventy a v posledních letech pozvání k účinkování přijímají také zajímaví zahraniční hosté. Hudební dramaturgie koncertů pak reflektuje díla autorů, jejichž životy byly poznamenány totalitními režimy. Celkově se tak posluchačům dostává jedinečného kulturního zážitku, který má již své stálé místo v programu oslav Dne boje za svobodu a demokracii.

Atmosféru večerů 17. listopadu v Sále Martinů s jeho svátečně naladěným publikem a interprety sršícími energií zachycuje dvorní fotograf projektu Michael Romanovský. Hudebníky při dokonalých provedeních skladeb svým objektivem citlivě a s porozuměním pro vrcholné hudební výkony zaznamenává od raných ročníků. Návštěvníkům výstavy se tak projednou naskýtá možnost užít si Koncert proti totalitě bez hudby, pouze skrze působivě zachycené vizuální momenty.

24111716 Michael Romanovský: houslista Orchestru Státní opery; reportážní fotograf; vlastní videotvorba; knižní grafik pro nakladatelství Volvox Globator; příležitostný časopis

KONCERT 2 0
TOTALITĚ 2 4

Umělecký garant: Irvin Venyš

Produkce: Josef Dvořák

Grafické zpracování: Patrik Singer,
Aneta Hrončková

Mistr zvuku: Ondřej Urban

Odborné texty: Martin Flašar

Fotograf: Michael Romanovský

Administrativní podpora: Kamila Mikešová,
Daniela Machová

UJROK
«ČESKÉ»
HUDBY
2024#

MINISTERSTVO
KULTURY

SKU
společnost
koncertních
umělců

HAMU

!ntergram

MS
MT

koncertprotitotalite.cz hamu.cz